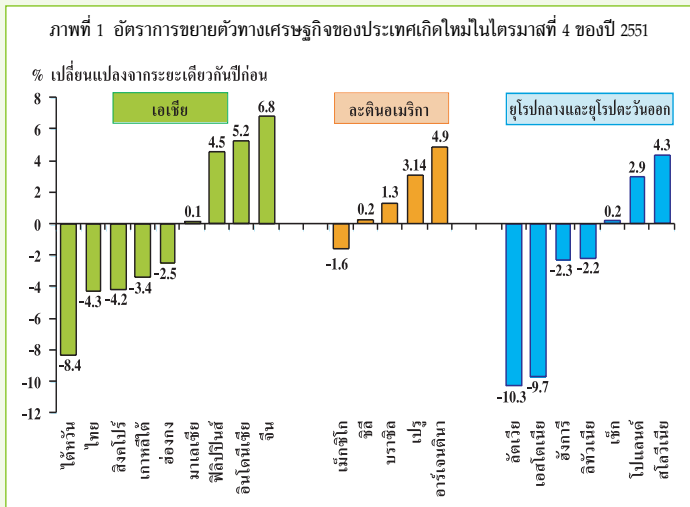

ผลกระทบของวิกฤตการเงินโลกต่อเอเชียและประเทศเกิดใหม่กลุ่มอื่น ๆ

วิกฤตการเงินซึ่งมีจุดเริ่มต้นจากสหรัฐฯ ได้ส่งผลกระทบต่อไปยังทุกภูมิภาคทั่วโลก เริ่มจากกลุ่มประเทศที่มีความเชื่อมโยงทางการเงินกับสหรัฐฯ สูง เช่น อังกฤษ กลุ่มยูโร และญี่ปุ่น ทำให้เศรษฐกิจของประเทศอุตสาหกรรมหลัก (G3) เข้าสู่ภาวะถดถอย และส่งผลอย่างมีนัยสำคัญต่อไปยังกลุ่มประเทศตลาดเกิดใหม่ (Emerging Market Economies) สะท้อนจากการขยายตัวทางเศรษฐกิจของกลุ่มประเทศเกิดใหม่ในไตรมาสที่ 4 ของปี 2551 ที่ชะลอลงมาก โดยผ่าน 2 ช่องทางสำคัญ คือ (1) ช่องทางการเงิน และ (2) ช่องทางการค้า

(1) ช่องทางการเงิน วิกฤตการเงินส่งผลกระทบท่อกลุ่มประเทศยุโรปกลางและยุโรปตะวันออก (Central and Eastern Europe: CEE) โดยตรง เนื่องจากสถาบันการเงินในกลุ่มประเทศดังกล่าวพึ่งพาเงินกู้จากต่างประเทศสูง โดยเฉพาะจากกลุ่มประเทศยูโร เพื่อมาปล่อยสินเชื่อภายในประเทศ เมื่อภาวะตลาดการเงินตึงตัวขึ้น กลุ่มประเทศ CEE จึงขาดสภาพคล่องและไม่สามารถต่ออายุสัญญาหนี้ต่างประเทศซึ่งส่วนใหญ่อยู่ในรูปเงินสกุลยูโรได้ ทำให้ความเชื่อมั่นลดลงอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้มีเงินทุนไหลออก และค่าเงินอ่อนลงมาก รวมทั้งอุปสงค์ในประเทศโดยเฉพาะการลงทุนชะลอตัวลง และหลายประเทศต้องขอรับความช่วยเหลือด้านสภาพคล่องจากกองทุนการเงินระหว่างประเทศ (IMF) เช่น ฮังการี ยูเครน ลัตเวีย และโรมาเนีย เป็นต้น

สำหรับประเทศในเอเชียและละตินอเมริกา เนื่องจากเคยผ่านวิกฤตการเงินในช่วง 2 ทศวรรษที่ผ่านมา สถาบันการเงินจึงระมัดระวังในการก่อหนี้ต่างประเทศ ทำให้ไม่ได้รับผลกระทบโดยตรงจากวิกฤตครั้งนี้ อย่างไรก็ตาม เมื่อความเสี่ยงและความไม่แน่นอนในตลาดการเงินมีมากขึ้น เอเชียและละตินอเมริกาจึงได้รับผลกระทบทางอ้อมผ่านต้นทุนการกู้ยืมที่สูงขึ้น โดยเฉพาะจากการที่ Credit Spread ปรับสูงขึ้นตาม Credit Spread ของ CEE อีกทั้งสถาบันการเงินมีความเข้มงวดในการปล่อยสินเชื่อมากขึ้น ประกอบกับการลดการถือครองสินทรัพย์เสี่ยง (Deleveraging) ของนักลงทุนต่างชาติ และการลดการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ (FDI) เพื่อนำเงินกลับไปเสริมสภาพคล่องของสถาบันการเงินที่ประสบปัญหา ทำให้ภาวะตลาดการเงินในเอเชียและละตินอเมริกาตึงตัวขึ้น ส่งผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญต่อไปยังสินเชื่อเพื่อการค้า (Trade Credit) ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้เศรษฐกิจภูมิภาคเอเชียชะลอตัวลง

ที่มา: Bloomberg

ตารางที่ 1 สัดส่วนการกู้ยืมของกลุ่มประเทศ CEE

กู้ยืมจากประเทศ	มูลค่า (พันล้านดอลลาร์ สรอ.)	% ของการกู้ยืม
สหรัฐฯ	53.6	3.2
อังกฤษ	46.8	2.8
ญี่ปุ่น	28.3	1.7
กลุ่มยูโร	1,511.3	91.2
ออสเตรีย	277.6	16.8
เยอรมนี	219.9	13.3
อิตาลี	219.6	13.3
ฝรั่งเศส	155.1	9.4
เบลเยียม	136.7	8.3
เนเธอร์แลนด์	122.2	7.4
สวีเดน	106.5	6.4
สวิตเซอร์แลนด์	58.6	3.5
อื่น ๆ	215.0	13.0
ประเทศอื่น ๆ	16.6	1.0

ที่มา: คำนวณโดยธนาคารแห่งประเทศไทย จาก BIS Quarterly Review มีนาคม 2552 (ข้อมูล ณ สิ้นเดือนกันยายน 2551)

(2) ช่องทางการค้า กลุ่มประเทศเกิดใหม่ได้รับผลกระทบผ่านช่องทางการค้าทั้งในด้านราคาและปริมาณ

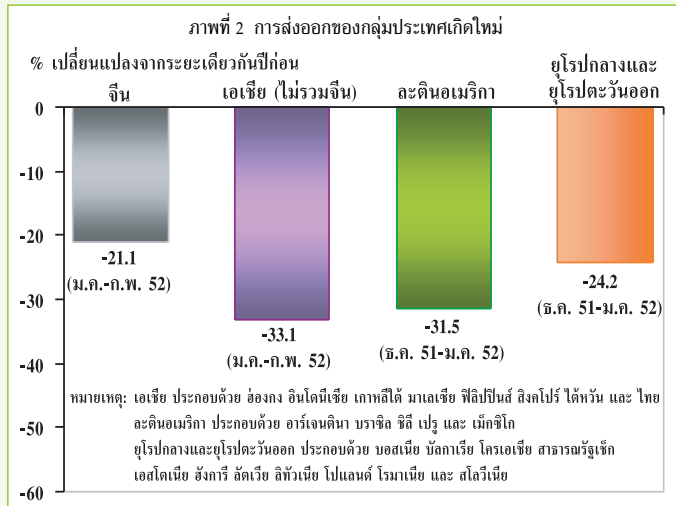
ด้านราคา ตั้งแต่ครึ่งหลังของปี 2551 ราคาสินค้าโภคภัณฑ์ได้ปรับตัวลดลงอย่างมากจากความต้องการในตลาดโลกที่ลดลง ส่งผลกระทบต่อประเทศส่วนใหญ่ในละตินอเมริกา บางประเทศในเอเชีย และ CEE ที่สินค้าโภคภัณฑ์เป็นสินค้าส่งออกสำคัญ ทำให้รายได้เกษตรกรลดลง และกระทบต่อการบริโภคในที่สุด

ด้านปริมาณ ตั้งแต่ไตรมาส 4 ของปี 2551 วิกฤตการเงินโลกเริ่มส่งผลกระทบต่อภาคเศรษฐกิจจริงของกลุ่ม G3 อย่างรุนแรง ส่งผลให้การบริโภคของกลุ่ม G3 ลดลง และทำให้ปริมาณการส่งออกสินค้าของกลุ่มประเทศเกิดใหม่หดตัวลงมาก โดยเฉพาะกลุ่มประเทศเอเชีย ที่มีระดับการเปิดประเทศค่อนข้างสูง ตลอดจนมีการผลิตสินค้าเกี่ยวเนื่องกับการส่งออกสูง โดยมีกลุ่ม G3 เป็นตลาดหลัก

ผลกระทบต่อเศรษฐกิจ

จากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง การส่งออกและอุปสงค์ภายในประเทศ^V โดยหากสมมติให้ อุปสงค์ของประเทศคู่ค้าในการนำเข้าสินค้าจากกลุ่มประเทศเกิดใหม่ในปี 2552 ลดลงร้อยละ 10 จากกรณีฐาน (Baseline Case) พบว่า GDP ของกลุ่มประเทศเอเชีย จะได้รับผลกระทบมากกว่ากลุ่ม CEE และละตินอเมริกา เนื่องจากเมื่อการส่งออกปรับลดลง จะส่งผลให้การลงทุน และการบริโภค ปรับลดลงตามในขนาดที่มากกว่า โดยผลของการศึกษาชี้ว่า การนำเข้าของกลุ่มประเทศเอเชียจะลดลงมาก จากการนำเข้าเครื่องจักรและวัตถุดิบเพื่อการผลิตในภาคอุตสาหกรรมที่ลดลง ซึ่งจะช่วยให้การส่งออกสุทธิปรับลดลงน้อยกว่าในกลุ่มประเทศ CEE และละตินอเมริกา ที่การนำเข้าไม่ลดลงมากก็ตาม แต่การลงทุนของกลุ่มประเทศเอเชียจะหดตัวมากกว่ากลุ่มประเทศอื่นมาก เนื่องจากกลุ่มประเทศเอเชียมีการลงทุน เพื่อผลิตสินค้าเทคโนโลยีขั้นสูงและชั้นกลาง (High and Medium-high Tech Manufacturing) ในสัดส่วนที่สูงและส่วนใหญ่เป็นการผลิตเพื่อส่งออก

โดยสรุป ประเทศเอเชียและประเทศเกิดใหม่กลุ่มต่างๆ ได้รับผลกระทบจากวิกฤตการเงินโลกผ่านช่องทางการเงินและช่องทางการค้าในขนาดและระยะเวลาที่แตกต่างกัน โดยกลุ่มประเทศยุโรปกลางและยุโรปตะวันออกได้รับผลกระทบรุนแรงผ่านช่องทางการเงิน ในขณะที่ทุกกลุ่มประเทศได้รับผลกระทบมากผ่านช่องทางการค้า โดยเฉพาะกลุ่มประเทศเอเชีย ซึ่งอุปสงค์ในประเทศได้รับผลกระทบค่อนข้างมากด้วย

ที่มา: Bloomberg และ CEIC

ตารางที่ 2 การเปลี่ยนแปลงขององค์ประกอบต่างๆ ใน GDP เมื่อความต้องการนำเข้าสินค้าของประเทศคู่ค้าลดลงร้อยละ 10 จากกรณีฐาน

	GDP	การบริโภค	การลงทุน	การส่งออก	การนำเข้า
เอเชีย	-4.1	-1.8	-4.0	-10.6	-8.6
CEE	-3.0	-1.1	-1.1	-8.6	-4.8
ละตินอเมริกา	-2.5	-1.0	-2.1	-9.5	-4.1

หมายเหตุ: ข้อมูลในตารางเป็นค่าเฉลี่ยพื้นฐาน เอเชีย ประกอบด้วย จีน อินโดนีเซีย เกาหลีใต้ มาเลเซีย สิงคโปร์ และ ไทย ยุโรปกลางและยุโรปตะวันออก ประกอบด้วย บัลแกเรีย สาธารณรัฐเช็ก ฮังการี โปแลนด์ และ โรมาเนีย ละตินอเมริกา ประกอบด้วย อาร์เจนตินา บราซิล ชิลี และ เม็กซิโก

ที่มา: คำนวณจากแบบจำลอง Oxford Global Macroeconomic Model

^V คำนวณจากแบบจำลอง Oxford Global Macroeconomic Model